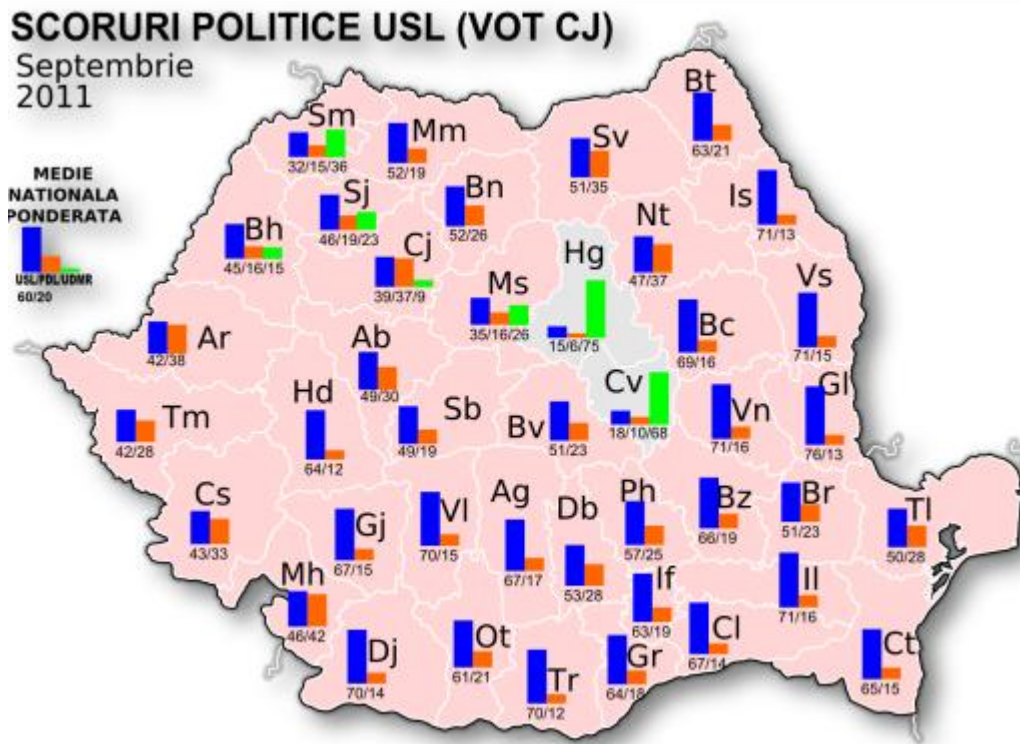

Analiza sondajelor: USL, PDL și ipoteza "15"

I. Ce spun datele?

Pe data de 1 septembrie 2011, Uniunea Social-Liberală a făcut publice rezultatele sondajelor de opinie pe care Avangarde, CSCI și alte institute le-au efectuat pentru USL în perioada mai-iulie 2011.

Având în vedere sursa acestor informații, există în mod natural dubii cu privire la acuratețea lor. Aceste dubii vor fi detaliate - și luate în calcul - la momentul potrivit. Dacă ne concentrăm însă asupra intenției de vot așa cum a fost ea surprinsă de aceste sondaje de opinie, există câteva elemente ușor de observat cu ochiul liber:

1. Dacă vorbim strict de votul politic, PDL nu ar ocupa locul 1 în niciun județ.
2. În doar șapte județe PDL ar obține 30% sau mai mult din voturi: Alba, Arad, Caraș-Severin, Cluj, Mehedinți, Neamț, Suceava. Patru dintre aceste șapte județe se află în Transilvania.
3. Deși cele mai mari intenții de vot pentru USL la nivel județean sunt înregistrate în județe din Moldova (Galați 76%, Iași 71%, Vaslui 71%), altă regiune istorică - și anume Muntenia - este fieful real al opoziției. USL are în toate județele din Muntenia un avans de cel puțin 25% față de PDL, cu excepția județului Mehedinți.
4. Există indicii că fenomenul denumit de americani "favorite son" (un politician care s-a născut și a trăit într-o regiune obține de obicei multe voturi din regiunea respectivă la alegeri - "pentru că e de-al nostru!") se aplică Partidului Democrat Liberal în Cluj (Emil Boc) dar nu în

Constanța (Traian Băsescu) și nu se aplică Uniunii Social-Liberale în Tulcea (Crin Antonescu).

5. În Cluj și Mureș voturile pentru UDMR pot înclina balanța într-o parte sau alta. Alianțele încheiate de UDMR la nivel local sau național ar putea decide soarta politică a acestor județe, în funcție de conținutul legii electorale care va fi în vigoare la următoarele alegeri locale și/sau parlamentare.

II. Ipoteza "15"

Sondajele de opinie nu reprezintă însă o imagine corectă a rezultatului unor alegeri viitoare, ci doar o fotografie imperfectă a stării de fapt. De aceea, îl invit pe cititor la explorarea unei ipoteze pe care o consider veridică, dar nu un adevăr absolut, iar apoi să testăm cum s-ar modifica rezultatele sondajelor prezentate de USL în funcție de premisele acestei ipoteze.

În primul rând, **să presupunem că performanța USL la alegerile următoare, oricare și oricâte vor fi ele, va fi mai slabă decât în sondajele de mai sus.** Poate că institutele respective au modificat datele pentru a satisface orgoliul clienților; poate că aceștia le-au modificat înainte de a le face publice (anunțul lui Victor Ponta cum că bazele de date vor fi făcute publice are rolul de a elimina astfel de posibilități, întrucât este dificil să modifice zeci de baze de date fără a lăsa urme). În mod inevitabil, aceste sondaje au și marje de eroare care trebuie luate în calcul - faptul că în fiecare județ au fost efectuate două sondaje ar trebui să reducă această marjă de eroare, dar *errare humanum est*. De asemenea, este posibil ca USL să aibă o campanie slabă la nivel național, să utilizeze mesaje inferioare calitativ celor ale PDL-ului, duo-ul Ponta-Antonescu să se uzeze în planul percepției publice, etc.

În al doilea rând, să luăm în considerare **posibilitatea ca performanța PDL să fie superioară celei din sondajele realizate de adversarii săi politici.** În afară de cauzele menționate deja, poate fi vorba și de o organizare superioară unei alianțe (USL) de alianțe (PSD + ACD). Nu este de exclus ca PDL să se prezinte în 2012 cu o strategie de calitate și să utilizeze în mod eficient puținii vectori pozitivi de imagine pe care îi mai au, de exemplu anumiți lideri locali (sondajele au luat în calcul votul politic, și nu impactul personalităților care vor candida). Fiind un partid aflat la guvernare, PDL poate utiliza mecanismele statului pentru a obține simpatie: scăderea TVA, reducerea taxei unice, eventuale mărimi salariale pentru bugetari, creșterea punctului de pensie sau reintroducerea sporurilor salariale. De asemenea, "sacoșele electorale" nu vor dispărea în 2012, iar PDL-ul este partidul cu cea mai bună situație financiară dintre toate, implicit fiind și cel mai bine plasat în competiția pentru captarea voturilor via ulei plus zahăr.

În mod concret, la nivel național și uniform în toate județele, rezultatul USL se va reduce cu 15% față de cel din sondajele sale, iar scorul PDL se va mări 15%. Acest 15% menține o situație recunoscută de toate sondajele de opinie - avansul USL față de PDL - dar reprezintă o scădere semnificativă a scorului celei dintâi și respectiv o creștere majoră a intenției de vot față de PDL. Efectul unor modificări mai mari (+/- 20%) sau mai mici (+/-10%) poate fi dedus pornind de la acest punct de referință. Această ipoteză surprinde un adevăr familiar celor mai mulți dintre noi: **cu cât scorul electoral al unui partid sau alianțe este mai înalt, cu atât șansele ca acesta să scadă sunt mai mari.**

Nu procentele sunt importante aici, ci capacitatea ipotezei de a stimula gândirea. **Este intenția de vot pentru PDL inferioară mijloacelor sale de a o modifica? Este intenția de vot pentru USL solidă sau este ea dependentă de factori în afara controlului USL?** Ipoteza "15" pornește de la premiza că răspunsul la aceste întrebări este "da", și cuantifică la 15% implicațiile acestui răspuns.

Un astfel de calcul este și într-o concordanță mai mare cu realitatea de pe teren, respectiv alegerile din Neamț și Maramureș de acum câteva săptămâni. Chiar dacă rezultatele de la nivel de colegiu nu sunt nici pe departe comparabile cu cele de la nivel de județ, ele arată într-o măsură mai mare capacitatea de mobilizare a celor două forțe politice. După cum se poate vedea mai jos, ipoteza "15" este mai apropiată de realitatea unui scrutin real decât cea din sondaje, fără ca asta să însemne că ipoteza este "adevăr" sau că sondajele USL au fost falsificate:

Maramureș

Situația în județ conform sondajelor USL (scor PDL - scor USL): 19%-52%

Ipoteza "15" (scor PDL - scor USL): 34%-37%

Alegeri (scor PDL - scor USL): 42%-35%

Diferența dintre rezultatul de la alegeri și cel din sondajele USL: 23% (la scorul PDL) + 17% (la scorul USL) = **40%**

Diferența dintre rezultatul de la alegeri și cel din ipoteza "15": 8% (la scorul PDL) + 2% (la scorul USL) = **10%**

Neamț

Situația în județ conform sondajelor USL (scor PDL - scor USL): 37%-47%

Ipoteza "15" (scor PDL - scor USL): 52%-32%

Alegeri (scor PDL - scor USL): 55%-44%

Diferența dintre rezultatul de la alegeri și cel din sondajele USL: 18% (la scorul PDL) + 3% (la scorul USL) = **21%**

Diferența dintre rezultatul de la alegeri și cel din ipoteza "15": 3% (la scorul PDL) + 12% (la scorul USL) = **15%**

Ce se întâmplă cu harta electorală a României dacă aplicăm ipoteza "15"?

- Transilvania devine o redută a PDL. Toate județele cu excepția Maramureșului, Hunedoarei și regiunii Har-Cov ar susține PDL într-o măsură mai mare decât USL.
- Populația Transilvaniei reprezintă însă doar un pic peste o treime din populația țării. O scădere radicală a prezenței la vot a votanților USL în județele regățene ar fi necesară pentru ca PDL să recupereze teren din punct de vedere electoral.
- Câteva județe din Vechiul Regat (Brăila, Dâmbovița, Mehedinți, Neamț, Suceava, Tulcea) și-ar schimba "culoarea", dar majoritatea ar rămâne sub controlul USL, precum în sondajele făcute publice în 2011.
- În contextul în care alegerile parlamentare ar avea loc în același timp cu cele locale, scorul USL la nivel național ar deveni 45% iar cel al PDL 35%. În Parlament ar mai intra UDMR și probabil partidul-om-televiziune OTV. O cantitate neglijabilă de voturi (aproximativ 4%) se va fi îndreptat spre partide care nu au intrat în Parlament și ar fi redistribuită.

Dacă starea de fapt descrisă de ipoteza "15" s-ar produce, cine ar beneficia? Cine nu?

Pentru USL, îndeplinirea ipotezei "15" ar marca un eșec major, nepermițând bruscarea președintelui întru nominalizarea lui Victor Ponta drept candidat la poziția de prim-ministru. În 2013 am putea vorbi de președintele PSD Mircea Geoană și președintele PNL Ludovic Orban. Pe

de altă parte, PDL ar fi obligat să se alieze atât cu partidul lui Dan Diaconescu cât și cu UDMR întru formarea unei noi coaliții de guvernare. Probabil că ele ar fi dispuse să se sacrifice pentru binele țării.

Poate face ceva mai mult PDL decât ce s-a menționat anterior? Este ipoteza "15" o subestimare a scorului pe care îl va înregistra PDL?

Ipoteza "15" pornește de la premiza că PDL își va mări capitalul electoral cu 75% (aproape o dublare). Acest lucru este greu de realizat, darămite de depășit. Scopul PDL nu este neapărat de a ocupa primul loc la alegerile parlamentare (deși nu s-ar opune dacă i s-ar da posibilitatea), ci oprirea USL de la a obține 50% +1 din locurile din Parlament. Aparent, cele două lucruri sunt sinonime: fiecare vot pentru PDL - indiferent dacă vine de la un susținător USL, un nehotărât sau un fan al partidului OTV - duce la o scădere implicită a scorului electoral al USL. Există însă câteva diferențe importante între "a ocupa primul loc" și "a opri un competitor electoral anume de la a lua 50%+1". Înțelegerea lor este cheia anului electoral 2012.

Un indiciu: conform informațiile unui sondaj realizat de IRES în luna februarie a acestui an¹, un nou partid ar fi atractiv pentru 54% dintre votanții USL față de doar 37% dintre votanții PDL. Tinerii, votanții între 51 și 65 de ani, locuitorii din mediul rural și cei din Moldova sunt categoriile sociale cel mai interesate de apariția unei noi formațiuni politice; conform acestora, un nou partid ar trebui să nu fie nici de stânga, nici de dreapta, ci de centru (ceea ce arată mai mult lipsa de perspective a electoratului decât o pasiune pentru echidistanță doctrinară). Apariția unui partid care să se adreseze categoriilor menționate mai sus ar crea falii în intenția de vot pentru USL, permițând într-un târziu chiar cooptarea acestui nou partid în coaliția de guvernare PDL-OTV-UDMR de după 2012. Mai este însă timp?

III. Observații pe marginea sondajului USL

1. Potrivit recensământului din 2002, în județul Satu Mare raportul locuitori de etnie română / locuitori de etnie maghiară este de 7 la 4. Totuși, datorită împărțirii voturilor majoritarilor între USL și PDL, datorită prezenței disciplinate la vot a minorității maghiare, precum și datorită dezinteresului față de politică al cetățenilor de etnie română, UDMR-ul este partidul care ar obține cele mai multe voturi în județ (UDMR - 36%, USL - 32%, PDL - 15%). Mulțumită schimbărilor aduse modului de alegere al deputaților și președinților de consilii județene, este posibil ca, după 2012, toți parlamentarii care reprezintă județul Satu Mare, președintele Consiliului Județean precum și membrii consiliului județean să fie membri UDMR, deși doar o treime din populație a votat pentru acest partid. Această observație nu are un substrat xenofob, ci surprinde modul în care sistemul de vot într-un singur tur este incompatibil cu reprezentativitatea necesară democrației.

2. În opt județe unde candidatul la șefia Consiliului Județean este membru PSD, candidatul la primăria reședinței de județ aparține ACD. Este vorba de Bacău, Dâmbovița, Galați, Sălaj, Sibiu, Suceava, Timiș și Vâlcea. În alte 7 județe se petrece situația inversă - în Brașov, Botoșani, Buzău, Caraș Severin, Harghita, Iași, Mureș și Satu Mare candidatul la șefia Consiliului Județean aparține ACD, iar candidatul la primăria reședinței de județ este membru PSD (Iași fiind un caz special nu este luat în calcul). În alte 25 de județe candidaturile sunt "uni-lineare", adică același partid numește și candidatul la șefia CJ, cât și candidatul la primăria reședinței de județ. Este de văzut dacă în cele 15 județe "mixte" campania de la alegerile locale va suferi datorită unei eventuale lipse de coeziune.

3. Polul sărăciei din UE - regiunea Nord-Vest - nu "aparține" PDL sau USL. Scorul partidului de

¹ Vezi http://www.slideshare.net/iresibc/iresagendapublicafebruarie2011?from=ss_embed, consultat la 1.09.2011.

guvernământ variază între nivele sub media pe țară (13% - Iași, 15% - Vaslui) și peste (35% - Suceava sau 37% Neamț). A trăi în cea mai săracă zonă din Europa civilizată nu te face mai mult sau mai puțin PDL-ist/USL-ist decât a trăi în altă parte a țării.

4. Sondajele nu conțin informații despre București sau diasporă, de la cea din urmă putându-se aștepta - dacă e să dăm crezare afirmației domnului Baconschi de la ultimul congres PDL - aproximativ 850 000 de voturi în plus față de alegerile din 2009.

5. Dacă ar fi să comparăm situația PDL în anul 2011 cu cea a altor partide aflate la guvernare în anul care precede alegerile, o singură dată după Revoluție intenția de vot pentru cei aflați la putere era sub 25%: CDR în 1999 (conform barometrului de opinie publică realizat de MetroMedia Transilvania la cererea Fundației pentru o Societate Deschisă²). Mai mult, atunci 31% dintre români aveau încredere mare sau foarte mare în președintele Emil Constantinescu, o cotă a încrederii dublă față de cea a președintelui actual. Situația este însă doar aparent asemănătoare, PDL aflându-se într-un context mult mai bun: Traian Băsescu și-a anunțat intenția de a nu nominaliza pe Victor Ponta drept candidat la poziția de prim-ministru indiferent de scorul USL sau PSD, iar influența sa va fi decisivă, lucru știut de cei care i-au urmărit cu grijă declarațiile și cunosc în detaliu Constituția. În plus, PDL-ul este o structură incomparabil superioară CDR-ului din punct de vedere organizatoric, iar crizele guvernamentale din perioada 1999-2000 care au necesitatea aducerea tehnocratului Mugur Isărescu nu par să se repete. La momentul alegerilor - oricând și în oricâte etape vor fi acestea - PDL-ul va avea controlul asupra Guvernului și o majoritate stabilă în Parlament.

6. USL este principalul beneficiar redistribuirii voturilor partidelor care nu intră în parlament. Cum această distribuție se va face în raport cu voturile deja obținute, 60% din voturile pentru UNPR... s-ar duce la USL! PDL are patru opțiuni la dispoziție cu privire la UNPR, partidul lui Dan Diaconescu și alte antreprize viitoare afiliate fluxului de putere Băsescu-PDL care sunt expuse riscului de a nu intra în Parlament. Aceste partide:

a) vor trebui susținute prin eforturi asemănătoare celor întreprinse de filialele PDL pentru alegerea Elenei Băsescu ca euro-parlamentar;

b) vor fuziona cu PDL, anulând scopul principal pentru care au fost sau vor fi formate - atragerea de voturi de la USL;

c) vor forma o alianță electorală, anulând parțial scopul principal pentru care au fost sau vor fi formate;

d) vor fi lăsate să se descurce singure, cu toate riscurile pentru PDL menționate la debutul acestui paragraf.

Cititorul poate intui singur care este calea care va fi utilizată de principalul partid de guvernământ.

² Disponibil la <http://www.slideshare.net/uberme/barometrul-de-opinie-publica-1999>, consultat la 1.09.2011.